

Thermotherapi trawsganhwyllol ar gyfer dirywiad macwlaidd sy'n gysylltiedig ag oed

**Deall arweiniad NICE –
gwybodaeth i bobl sy'n ystyried y
weithdrefn, a'r cyhoedd**

Thermotherapi trawsganhwyllol ar gyfer dirywiad macwlaidd sy'n gysylltiedig ag oed

Deall arweiniad NICE – gwybodaeth i bobl sy'n ystyried y weithdrefn, a'r cyhoedd

Dyddiad cyhoeddi: Mai 2004

I archebu copïau

Gellir archebu copïau o'r llyfryn hwn o Linell Ymateb y GIG; ffoniwch 0870 1555 455 a dyfynnwch rif cyfeirnod N0573. Mae copi Saesneg yn unig ar gael hefyd, rhif cyfeirnod N0572. Mae arweiniad ymyriadau NICE y seiliwyd y wybodaeth hon arno ar gael o wefan NICE (www.nice.org.uk). Gellir cael copïau hefyd o Linell Ymateb y GIG, rhif cyfeirnod N0571.

Y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol

MidCity Place
71 High Holborn
London
WC1V 6NA

Gwefan: www.nice.org.uk

ISBN: 1-84257-637-2

Cyhoeddwyd gan y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol
Mai 2004

Cysodwyd gan Icon Design, Eton
Argreffir yn ôl y Galw

©Y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol, Mai 2004. Cedwir pob hawl. Gellir atgynhyrchu'r deunydd hwn am ddim at ddibenion addysgol ac at ddibenion nad ydynt yn gysylltiedig ag elw o fewn y GIG. Ni chaniateir ei atgynhyrchu gan neu ar gyfer sefydliadau masnachol heb ganiatâd ysgrifenedig uniongyrchol y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol.

Cynnwys

Ynglŷn â'r wybodaeth hon	4
Ynglŷn â thermotherapi trawsganhwyllol ar gyfer dirywiad macwlaidd sy'n gysylltiedig ag oed	5
Beth y mae NICE wedi'i benderfynu?	8
Beth y mae'r penderfyniad yn ei olygu i chi	9
Gwybodaeth bellach	10

Ynglŷn â'r wybodaeth hon

Mae'r wybodaeth hon yn disgrifio'r arweiniad y mae'r Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol (NICE) wedi ei ddsbarthu i'r GIG ar weithdrefn a elwir yn thermotherapi trawsganhwyllol. Nid yw'n ddisgrifiad cyflawn o'r hyn y mae'r weithdrefn yn ei olygu – dylai tîm gofal iechyd y claf ei disgrifio yn fanwl.

Mae NICE wedi edrych ar p'un a yw thermotherapi trawsganhwyllol yn ddigon diogel ac yn gweithio'n ddigon da i'w ddefnyddio'n rheolaidd ar gyfer trin dirywiad macwlaidd sy'n gysylltiedig ag oed.

Er mwyn llunio'r arweiniad hwn, mae NICE wedi:

- edrych ar ganlyniadau astudiaethau ar ddiogelwch thermotherapi trawsganhwyllol ac ar ba mor dda y mae'n gweithio
- gofyn am farn arbenigwyr
- gofyn am farn sefydliadau sy'n cynrychioli gweithwyr gofal iechyd proffesiynol a'r cleifion a'r gofalmwyr y bydd yr arweiniad hwn yn effeithio arnynt.

Mae'r arweiniad hwn yn rhan o'r gwaith y mae NICE yn ei wneud ar 'ymyriadau' (gweler 'Gwybodaeth bellach' ar dudalen 10).

Ynglŷn â thermotherapi trawsganhwylol ar gyfer dirywiad macwlaidd sy'n gysylltiedig ag oed

Mae dirywiad macwlaidd sy'n gysylltiedig ag oed yn anhwylder ar y llygad sy'n dechrau wrth i berson heneiddio a gall achosi problemau gyda'r golwg canolog (gweld pethau yn syth ymlaen – fel arfer bydd pobl yn sylwi ar anawsterau wrth wneud gwaith manwl a cheisio gweld manylion). Bydd y colli golwg hwn yn gwaethygu dros gyfnod o amser. Y rhan o'r llygad a gaiff ei heffeithio yw'r macwla. Rhan fach o'r retina yw hwn, y tu mewn i arwyneb cefn y llygad. Y macwla sy'n gyfrifol am olwg canolog clir.

Weithiau bydd dirywiad macwlaidd yn digwydd oherwydd newidiadau yn yr ardal oddi tano, sef yn yr haenen ambilennol. Gall problemau gyda'r pibellau gwaed yn y fan hon olygu bod hylif yn diferu i'r ardal o dan y macwla gan

achosi creithiau. Bydd y macwla yn cael ei niweidio o ganlyniad i hyn. Gelwir y math hwn o ddirywiad macwlaidd yn ddirywiad macwlaidd gwlyb.

Mae NICE wedi edrych ar y weithdrefn a elwir yn thermotherapi trawsganhwyllol, sydd wedi cael ei defnyddio ar gyfer cleifion sydd â dirywiad macwlaidd gwlyb. Mae'n golygu defnyddio laser i gynhesu a chau'r pibellau gwaed sy'n achosi'r problemau. Y nod yw rhwystro'r dirywiad macwlaidd rhag gwaethygu.

Mae laserau wedi cael eu defnyddio eisoes ar gyfer dirywiad macwlaidd gwlyb, ond mae gan y laser a ddefnyddir yn y dull newydd hwn b_er is ac nid yw ei belydr mor uniongyrchol.

Pa mor dda y mae'n gweithio

Yr hyn a ddywedodd yr astudiaethau

Nifer eithaf bach o gleifion a ddefnyddiodd yr astudiaethau a oedd yn edrych ar pa mor dda yr oedd thermotherapi trawsganhwyllol yn gweithio. Ac ni wnaethant gymharu'r hyn a ddigwyddodd i'r cleifion hyn â'r hyn ddigwyddodd pan na ddefnyddiwyd thermotherapi trawsganhwyllol. Hefyd, ni chynhaliwyd yr astudiaethau am gyfnodau hir iawn o amser, felly nid oedd yn bosibl barnu pa mor dda y mae thermotherapi trawsganhwyllol yn gweithio dros gyfnod hir o amser.

Archwiliodd yr astudiaethau graffter golwg y cleifion, sef pa mor glir y gall person weld. Mewn rhai cleifion a oedd wedi cael thermotherapi trawsganhwyllol, roedd craffter eu golwg wedi gwella. Roedd y canlyniadau yn amrywio rhwng gwellhad mewn 0 llygad a gwellhad i draean o'r llygaid a gafodd y driniaeth. Ond mewn cleifion eraill, roedd y weithdrefn wedi gwaethygu craffter y golwg. Mewn un astudiaeth, digwyddodd hyn i bron 1 mewn 10 o lygaid a gafodd eu trin, ac mewn astudiaeth arall, digwyddodd hyn i ychydig o dan hanner y llygaid eraill a gafodd eu trin.

Yr hyn a ddywedodd yr arbenigwyr

Dywedodd un o'r arbenigwyr, gan fod thermotherapi trawsganhwyllol yn weithdrefn newydd, nad oedd meddygon wedi cytuno eto ar y ffordd orau o'i chynnal.

Risgiau a phroblemau posibl

Yr hyn a ddywedodd yr astudiaethau

Mewn astudiaethau gwahanol, y prif broblemau oedd:

- gwaedu o dan y macwla yn ystod y 2 fis ar ôl y weithdrefn: digwyddodd hyn i 3 o gleifion allan o 49 a gafodd thermotherapi trawsganhwyllol

- gwaedu yn y llygad ar ôl y llawdriniaeth: digwyddodd hyn mewn 3 llygad allan o 66
- niwed i'r macwla oherwydd bod y cyflenwad gwaed wedi ei rwystro: digwyddodd hyn i 1 allan o 77 o gleifion.

Yr hyn a ddywedodd yr arbenigwyr

Dywedodd yr arbenigwyr bod risg o niweidio rhannau eraill o'r llygad, megis y retina, gyda'r gwres o'r laser.

Beth y mae NICE wedi'i benderfynu?

Mae NICE wedi penderfynu, os yw meddyg am gynnal thermotherapi trawsganhwyllol ar gyfer dirywiad macwlaidd sy'n gysylltiedig ag oed, y dylai sicrhau bod y claf yn deall yr hyn y mae'r weithdrefn yn ei olygu a bod ansicrwydd o hyd am ddiogelwch y weithdrefn a pha mor dda y mae'n gweithio. Dylid sicrhau bod trefniadau arbennig ar waith fel mai dim ond ar ôl cael y drafodaeth hon y mae'r claf yn cytuno (rhoi caniatâd) i gael y driniaeth.

Sylwadau eraill gan NICE

Mae astudiaeth o gleifion sy'n cael thermotherapi trawsganhwyllol yn cael ei chynnal ar hyn o bryd a dylai hynny roi ychydig o wybodaeth ddefnyddiol. Pan fydd canlyniadau'r astudiaeth hon yn hysbys, edrychir ar y weithdrefn eto.

Beth y mae'r penderfyniad yn ei olygu i chi

Efallai fod eich meddyg wedi cynnig thermotherapi trawsganhwyllol ar gyfer dirywiad macwlaidd sy'n gysylltiedig ag oed i chi. Mae NICE wedi ystyried y weithdrefn hon am ei bod yn gymharol newydd. Mae NICE wedi penderfynu bod ansicrwydd am fanteision a risgiau thermotherapi trawsganhwyllol y mae angen i chi

eu deall cyn cytuno i gael y driniaeth. Dylai eich meddyg drafod y manteision a'r risgiau gyda chi. Efallai fod rhai o'r manteision a'r risgiau hyn wedi'u disgrifio uchod.

Gwybodaeth bellach

Mae gennych hawl i gael yr holl wybodaeth ac i gymryd rhan yn y penderfyniad a wneir am y driniaeth a gewch. Efallai y byddwch am drafod yr arweiniad hwn gyda'r meddygon a'r nyrsys sy'n gofalu amdanoch.

Gallwch ymweld â gwefan NICE (www.nice.org.uk) i gael gwybodaeth bellach am y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol a'r Rhaglen Ymyriadau. Mae copi o'r arweiniad llawn ar thermotherapi trawsganhwyllol ar gyfer dirywiad macwlaidd sy'n gysylltiedig ag oed ar wefan NICE (www.nice.org.uk/IPG058guidance), neu gallwch archebu copi o'r wefan neu drwy ffonio Llinell Ymateb y GIG ar 0870 1555 455 a dyfynnu rhif cyfeirnod N0573. Mae'r dystiolaeth a ystyriodd NICE wrth ddatblygu'r arweiniad hwn hefyd ar gael o wefan NICE.

Os hoffech gael mwy o wybodaeth am broblemau gyda'r llygaid, mae Galw Iechyd Cymru yn fan cychwyn da, ffoniwch 0845 46 47, neu Galw Iechyd Cymru Ar-lein (www.nhsdirect.wales.nhs.uk).

Dyddiad: Mai 2004